

esse Scotum dixi, si quando visionem beatam Verbum appellat, & hoc etiam interdum tecille ad excludendam rationem Thomifaram, qui ipsi negant, Verbum produci in visione beata, quia scilicet nulla creatura similitudine videri potest Deus; sic ergo explicanda sunt autoritates adductae, licet secunda nulla egeat explicatione praeter eam, quam arguens ipse afferit, cum inquit inconveniens illud inferri, non abolutus, sed ex doctrina eorum, quos impugnat.

Contra replicat Pontius in apol. num. 15, quod expositio hactenuprisma sit, aut non faciat ad propositum: nam vel viro clara, & di flista est verbum, vel non est verbum; habetur intentus, si non est verbum, ergo pessime diceret Augusti: ilam esse verbum, & quae madmodum qui diceret visionem beatam esse lignum, etiam si nihil aliud vellat, quam quod est viro clara, & diffinita, pessime doqueretur, quia lignum hoc non significat, nec viro clara est lignum, ita viro clara non est verbum, nec verbum significat claram visionem, pessime quis diceret, quod viro effet verbum, etiamque per hoc intendere significare tantum, quod effet clara, & diffinita; ergo illa explicatio Augustini est torta, aut non facit ad propositum. Ex quo patet non valere etiam explicationem Scotti, quatenus dicitur eodem sensu locutus, quo Aug. & quod additur ipsum eodem modo loquendi ultra ad excludendum rationem, ob quam Thomistae negant visionem beatam esse verbum, omnino gratis dictum, & falso; gratis quidem, quia nulla est ratio, ob quam colligatur, quod propriae fit euola, & si non effet verbum, rationes Thomitarum, male dicterebantur, quod videt effet verbum, sed potius deberet dici, quod effet verbum quantum ad rationem Thomitarum, falsum est, cum proprietas rationem allatum, tunc quia ipse absoluere infert in secundo loco, tanquam inconveniens, quod viro beata non effet verbum contra alios autores, quam Thomistae, ergo non illi ulius eo modo loquendi ad excludendum rationem Thomifarum, de qua neque mentionem facit in primo, aut secundo loco.

116 Addit, quod quemadmodum nos exponimus Aug. & Scottum, ita facilis ab ipso Scottum exponi possit. Quod est de verbis, quod habet omnes conditiones, quas habent verba de facto a nobis producta circa creature, quae verba producuntur naturaliter, ex hoc autem non sequitur, quod verbum ut sic, exigat illas conditiones, nec consequenter quod viro beata non est verbum, secundum quod existimat naturalis ordinis, ergo sufficit in nostra exppositio, quoniam dicunt nos fratera contra Scottum, sufficit eius explicatio pro sua, & contra Doctorem iudicetur.

Respondeo, Pontium nunquam adeo incepit, & insipie locum, adeo ut hinc quadriga ad agendum, posito resupponit, quod sic ostendo argumentum retroponit in similis, si queratur, an creationis Angeli possit dici mutatio, & responderemus qui per diffinitionem in quod si mutatio per hoc non quod dicit rem alterit se habere nunc, quam prius, intelligatur solida significare transiit rei de non esse ad esse, tunc creationis Angeli est mutatio, quia Angelus transiit de non esse ad esse, at si mutatio significare ulterius actuatum alicuius potentialis praecoxitatem, in hoc sensu mutationem non esse, quia in Angelo nulla talis potentialis praecoxitas, si in quantum ita responderemus, & ego infaillam, vel creationis Angeli est mutatio, vel non est mutatio, si est mutatio habeo intentum, si non est mutatio, ergo pessime appellatur mutatio, quemadmodum qui diceret creationem esse lignum, etiam si nullus alius vellet per hoc significare, quam quod sit transitus de non esse ad esse, pessime loqueretur quia signum hoc non significat, non transitus de non esse ad esse est lignum, si in quantum, si arguerem, non ne expubilans est? ita plane quia mutatio significare transiit rei de non esse ad esse, & transiit non est predicatione imperitum ad mutationem, sicut est ad lignum, vel lignum ad talen transiit, sic ad amum res in propenso contingit, nam verbum significat clarum, & diffinientem rei notitiam ex eius institutione, non si lignum, & talis clara notitia non est predictum in pertinente ad verbum, sicut est ad lignum, et ergo sine ipsius partis, & ridiculus arguendi modus, quemadmodum multis aliis exemplis id demonstrari posset: in hoc igitur sensu appellat Augusti, verbum visionem beatam, quatenus est clara, & diffinita. Nobis interdicta expedita, & ratio est: quia innotuit Mairon. d. 27. qu. 1. art. 1. quia nimur Aug. variis locutus est de Verbo, interdum accipiendis illud pro similitudine res, aliquando pro specie, quando pro objecto, quatenus hoc omnia per quantum analogiam ad Verbum possunt nonem partcipare, quod plane ligno convenire non potest.

117 Alia etiam explicatio, si quando Scottus verbum appellaret viro beatorum, non est gratis alsumpta, ut ait Pontius, qui non est applicata ad exponentium aliquem locum particulariter, cui non quadrat, sed id explicatio quedam generalis, quatenus Doctor non ex eodem capite negat a Beatis formari verbum de divina clementia, ex quo negant Thomistae, quia nimur dari nequeat similitudine expressa creatura clementia: ita non ex hoc capite ultra coscedit visionem beatam esse Verbum, & Verbum formare Beatos de divina clementia, unde si detur talis explicatio, non datum sine fundamento, & omnino gratis. Neque enim est falsa, quia non quadrat loc. cit. d. 27. quæst. 3. num. 15, nam explicatio illa datur ad loca, ubi de mente proprio loqueretur, sed ibi loquitur in hac eadem impolita, quod hoc concessissimum, quod nullo modo concecum est, imo dixerit diximus, Christum filium Virginis, quia per modum naturae exhibuit suum conciurum in eius generatione, & naturaliter actu productus est ab ipso; sed quia contendit ibi hanc contro-

controveriam reducere ad questionem de nomine, ut sui moris est, uterius in hoc pondo progredi nolo.

Potquam conatus est Pontius sua defendere à nostris responsibus, nimirum etiam apol. num. 15. & 153, nostras infirmare probations praefati afferit, quod Vito Beatorum non fit Verbum. Cumque hoc probaverimus Scotti testimonio Quol. 14. Bb. clarissimo, & patensissimo, ubi hoc docet, & declarat ex profecto, respondet huic loco duo alia loca ab ipso adducta preponderare, & ideo hinc non magis debere dici quod Scottus teneat hanc partem, quam oppositam, sed ad summum, quod utramque probabilitate tenet, ne fieri contradicat; Addit deinde, quod in quo, illo non dicit abolutum, quod viro beatorum non fit verbum, sed terminis probabilitus utitur, nempe, posse dici, abolutum autem loquitur in locis ab ipso citatis. Addit tandem omnes præterre resolutionem ipsius in sententiis quibuscumque aliis operibus, prætererunt ubi ratio, vel auctoritas aliqua alia non magis fecerit resolutionem, quam haberet in aliis operibus.

118 Ceterum sicutum omnino est illa duo loca ab ipso, vel potius a P. Cavelli in Scotti veritatislismo citata preponderare loco ex quolibet, nam ut notat Perius in contradictionibus Scotti ad p. fent. d. 27. q. 9. illa duo loca accipiuntur ex parte argutiva, ubi non est accepienda aliqua determinatio, & præfertur in 2. loco nimirum p. 27. infert illa tanquam inconveniens ex doctrina eorum, quos impugnat, ut fateretur Pontius ipse, quod igitur pado hoc loca preponderare possent loco ex quo, ut qui loquitur in parte dogmatica, & repotit, & diftere explicit hoc punctum de visione Beatorum, an fit verbum, & reddit rationem, cur non fit, ubi in locis ex p. fent. citatis viri duo verba, & in parte argutiva, & plausib. friger omnino, quod ait, Doctorem ibi locutum sub terminis probabilitus posse dici; huc enim est phasis Scotti pro tua modeficiat familiaris, ut in eo veritas compertum est, quia etiam utiliter, cum magis reloluto loquitur; & denique in Subtilium schola enarrata est quo compactum est, quod libetalibus qualitatibus eandem habere auctoritatem, quam quatuor lenteñiarum, imo maiorem, quia cum po illis scriptis fuerint, ut fertur, censetur ultima voluntas Doctoris.

Addidimus deinde ad nostrum assertum firmandum rationem ex Augusti, deducamus, quia Verbum appellatur ab eo tempore proles à memoria secunda genita; at memoria secunda ex intellectu constituitur, & obiecto ei praefente, vel in se, vel in specie, ergo de ratione Verbi est, quod naturaliter gignatur à totali suo principio; nec sufficit, quod naturaliter procedat ab altera tantum. Tum qui si hanc sufficeret, tum Spiritus sancti producitur effet generatio, & ipse effet Verbum, quia licet liberè producatur ex parte potentie, adhuc naturale naturaliter procedit ex parte obiecti, ergo ad rationem Verbi respicitur; quod utramque principium naturaliter agat, & multo magis in obiecto id necessarium est, tunc quia Verbum ab obiecto specificatur, atque ideo magis ad affirmari, tum quia in proposito obiectum principialium concurrit, quam intellectus.

119 Respondeo negando consequentiam, committitur namque fallacia ad secundum quid ad simpliciter, ex hoc enim quod consequimus Christum dici Filium B. Mariz, quia ad eam humanitatem habuit naturalem influxum, neque hanc denominationem impediri ex eo, quod Spiritus Sanctus hanc generationem habuerit, confutum est, quia in Angelo nulla talis potentialis praecoxitas, si in quantum ita responderemus, & ego infaillam, vel creationis Angeli est mutatio, vel non est mutatio, si est mutatio habeo intentum, si non est mutatio, ergo pessime appellatur mutatio, quemadmodum qui diceret creationem esse lignum, etiam si nullus alius vellet per hoc significare, quam quod sit transitus de non esse ad esse, pessime loqueretur quia signum hoc non significat, non transitus de non esse ad esse est lignum, si in quantum, si arguerem, non ne expubilans est? ita plane quia mutatio significare transiit rei de non esse ad esse, & transiit non est predicatione imperitum ad mutationem, sicut est ad lignum, vel lignum ad talen transiit, sic ad amum res in propenso contingit, nam verbum significat clarum, & diffinientem rei notitiam ex eius institutione, non si lignum, & talis clara notitia non est predictum in pertinente ad verbum, sicut est ad lignum, et ergo sine ipsius partis, & ridiculus arguendi modus, quemadmodum multis aliis exemplis id demonstrari posset: in hoc igitur sensu appellat Augusti, verbum visionem beatam, quatenus est clara, & diffinita. Nobis interdicta expedita, & ratio est: quia innotuit Mairon. d. 27. qu. 1. art. 1. quia nimur Aug. variis locutus est de Verbo, interdum accipiendis illud pro similitudine res, aliquando pro specie, quando pro objecto, consequenter ab utroque principio per modum naturae procedere debet notitia, ut ratione Verbi sibi vindice; quod si id actualiter perit Verbum in lenteñia Augustini, tunc magis ei convenienter aptitudinem, seu exiguitate produci; nec unquam tam facile id à Pontio negabatur, sicut à nobis afferitur, & obiecto, consequenter ab utroque principio per modum naturae procedere debet notitia, ut ratione Verbi sibi vindice;

120 Et ex hoc adhuc magis deprehenditur fallum esse, quod afferit in apol. num. 157. & fateur iampridem afferre dip. 12. de Anima num. 99, quod non sit de ratione formalis Verbi, sed actu producatur ab intellectu; nam ut vidimus ex Augusti præcipua definitione Verbi est, quod fit notitia genita ab intellectu; Et quamvis ibidem nitatur hoc offendere contra nos ad hominem, quoniam ad rationem filii non requiri fecundum nos ex response data ad argumentum Cavelli, quod actu naturaliter producatur à parente, que alia Christus non dicit Filius Virginis, sed sufficit, quod aptus status fit produci. Attamen haec infinita fallatur in hac eadem impolita, quod hoc concessissimum, quod nullo modo concecum est, imo dixerit diximus, Christum filium Virginis, quia per modum naturae exhibuit suum conciurum in eius generatione, & naturaliter actu productus est ab ipso; sed quia contendit ibi hanc contro-

121 Hoc responsio contrariatur omnino doctrinæ, quam tradidit D. August. de Verbo 9. de Trin. cap. ultimo; ubi exactius de hoc puncto tractat quam in aliis omnibus locis, que de causa ex eo præcipue loco Scotti delumpingus cumquecum de verbis nobis scripta reliquit; ibi igitur exprefsis, & difteris verbis ait, non omnem notitiam actualiter effet verbum, sed illam tantum, que est genita ex memoria secunda, que dicitur proles, & que ex obiecto nascitur ut proles eius referente Scotto quol. 14. Bb. & p. d. 27. q. 3. p. ad quæstiones istas, & infra 5. id est, inquit, quod quelibet notitia genita, quam Augusti vocat prolem, effet verbum, & ex his deducit definitio Verbi, non autem ex p. de Trin. c. 10. que quidem definitio, cum dicat Verbum esse notitiam produciam à memoria perfecta, conqueferunt indicat notitiam, que est Verbum, effet proles; hoc enim est, quod nascitur ex memoria perfecta id est ab intellectu, & obiecto, & quidem ab utroque naturali processione; Et illa conqueferia nostra (verbum est proles causata à memoria secunda, ergo

bant ipsimet illud ex eo, quod gravitas, & levitas intenditur, & remittuntur non solum per accidens, quatenus ab aliquo gravi corpore aliud corpus grave expellit, ut contingit in pomo exfacto, sed redditur levius proprius expellens, seu consumptum humorum; aut quatenus intraproprietate aliud corpus grave, ut contingit in carta madefa (et quibus experientis fine cubit non potest probari, quod gravitas efficit accidens) sed per se, nam non mores aquae, & exhalationes omnem prorius gravitatem amittunt, & supra aerem ascendunt, & tamen retinere proprias formas subflantiales secundum communem opinionem; & ne exemplum diaboli adducatur, idem experimus in humoribus herbarum, qui viritate caloris levitatem acquirunt retenere propria forma subflantia, ut patet ex edore, & virtutibus qualitatibus quas conservant, & in operculo oricilli omnes coegerint apparent guttae aquae fuscæ, & leviores recensa subiunguntur.

Rerpondet Pontius, hanc probacionem non habere apparentiam, nam humores illi aquae non amittunt ullam gravitatem illis connotatorem; aut enim tunc sublantum diffinire species ab aqua, & sic non perdunt ullam gravitatem, quia nullam habuerint; but si non fuit distincte species, quatenus includunt aquam, adhuc rebus exhalationibus aliquos levibus, & non ascendent virtute sua, sed movebuntur illo modo ab illis exhalationibus, aut attrahent a sole, vel corporibus aliis superioribus. Nec humores herbarum, si sunt eidem speciei cum ipsi herbis, amittunt ullam gravitatem, quam antea habuerunt, nisi quatenus non habent in se inclusas alias partes graviores sublantulas, quas habuerunt ipsa herba; ita illi humores non sunt eidem speciei cum herbis quoad omnes partes integrales, quas includunt herbe, ut est evidens, quandoquidem herba multa inclusas partes diversae ratione, sicut corpus organicum animatum includit carnem, olio, aquatuor humores, que sunt distinctissime nature; unde cum extrahuntur humores, non fiant leviores, quam ante fuerint; nec major gravitas, quam praesertim habent herba, oritur ex eo, quod illi acquirent levitatem aliquam, seu ex eo quod aliae partes integrales herbarum sunt ipsi graviores, sicut una fuit graviora fangione, & hic pituita; Quod si fit aliqua levitas major in ipsi humoribus separatis, quam fuit ante, id oritur ex intermixtione aliquo alterius sublantulae levioris, ut exhalationum, aut ipsius acris ipsi adhuc rebus carentis.

exhaustio, aut prius actis ipsius aduenturis.
12. Ex quo pater (inquit) ad experientiam de gatulis apparentibus in operculo orifici illi ob-, neque enim si fuit aquae, ullo modo ex se ascendit; sed ite veche, aut detractum per alia corpora, ut per exhalationes, cum familia, quod autem non saepe maior aliquis levitas in ipsis de novo est evidens, nam quia producetur levitas non ab ipsa substantia gravi, quia ex se necessario producit gravitatem, non etiam a causa exirfieci, maxima substantia calidissima, ut igne, aere, sole, aut aliquo alio corpore celesti; sed non ab his, sed nullo modo caudantur; probatur minor, quia vel illam producere mediante levitate sua, quemadmodum productus ignis calore, & hoc non quia levitas non ponitur ab aliis esse effectiva, nisi reflectit impulsum, aut ubi sursum, vel deorum; nec potest ponit, quia alias aetate debetur producere levitatem in carta, aut aliis corporibus applicatis, quod patet esse faluum. Vel illam producere mediante calore, tangamus principio produtivio quo, vel mediante aliqua qualitate, aut forma substantiali; & hoc etiam non ob eandem rationem, quia aliis debent producere levitatem in aliis corporibus applicatis sufficiunt contra omnem experientiam. Conf. quia Adverbaliter (inquit) nunquam possunt affigere experientiam de diminutione, aut intensificatione, aut levitatis in eadem substantia manente eodem modo quo reliquias dispositiones; sed experientie coram sunt in cibis, in quibus nonnullas alias dispositiones ex magna diffariantur, & diffunditilo, ergo non sufficiunt experientiae, quia tota illa differt, quae apparet in corpore sub illis diversis dispositionibus, quantum ad gravitatem, & levitatem, potest retinari in illas diversas dispositions.

127 Ad offendendam solutionis hujus sufficientiam ad vertendum
in primis est, falsum esse, quod loc. cit. 3, de Cœlo n.3. probatio-
nem theologicam rejecerimus, quod gravitas, & levitas rema-
neant in Eucharistia sine forma substantialis; sed diximus solùm ad
hoc facile responderi ab Arriga negando eas dari in Eucharistia, sed
dari tantum effectu earam nempe impulsioni à Deo miraculose pro-
ducunt ad occultandum miraculum. Et ictè eam solutionem non
rejecerim, non dixi rectius non posse, sed ratione magis eviden-
tium juxta principia naturalia adduxi; abfolute tamen illa solutio-
nem non satisfaci, quia in eo sacramento non sunt multiplicanda mi-
racula fine peccitatis, & cum affligari possit causa naturalis illius
motus, vel impulsus, nimis qualitates illæ motiva; & fructu
recurratur ad Deum ad occultandum mysterium, nulla enim ratio-
ne de hoc miraculo nobis conlata, neque unquam patres, qui ex-
adissima diligentia miracula huius mysteriorum lumine fidem nobis ap-
prouere, de hoc miraculo neque verbum fecerunt, in dolo supposito le-
miraculo de substantia delitione, & accidentium permanentia,
supponunt alias accidentiales mutationes in eucharisticis speciebus
naturaliter consueta.

Iaque quod ait de vaporibus aqueis supra aerem ascendentibus, si non fini diffinatur specie ab aqua, ut fert communis opinio, quod non a descendant virtute sua, id est per levitatem eius inexistenter, sed moveantur sursum a nonnullis exhalationibus, quibus adhaerent, aut attrahuntur a Sole, aut corporibus aliis superioribus; sicut facile proferunt, & abique illa probacione, ita facile refutatur; nam

explicare teneat, quomodo vapores illi aquei exhalationibus levibus adhaerant; & quomodo fum iibi fermentum in prompta exhalatione ille leve: & quo de cauda plus valeat levitas illarum exhalationum ad trahendum sursum vapores, quam gravitas va-
riationum ad impedimentum alcumum exhalacionis, & ruris quo-
dam merè ad exresinco posfit fieri hac attracatio vaporum à
solio, vel corporibus aliis superiusponit, unique enim haec fieri
potest per communicationem aliquos virtutis, cum non nisi per
contactum formalium, sicut unus annus trahit alterum; & cum
neque trahatur per imprecisionem virtutis occulta, ut ferrum à ma-
nere, & relata, ut fiat per impræcūionem caloris, & rarefactionis, quæ
cum diuisiō dispositiones ad introducendam in eis levitatem, quæ fur-
tum possunt. Quod nō mānū additū de humore berbarum, quod levior am-
pliatur.

128 Quod etiam addit e humore herbarum, quod levior appetit herbis ipsis, quia non habet in se inclusa alias partes graviores subtilitatis, quas habentur ipsa herba, est propterea voluntarium, & sic fundamento dictum; nam in vale diffitulatorio ad sensum conseruare humorum illum ascendi ex levitate acquisita ex vi caloris rarefacientis, cuius rei signum est, quod cum humor ille ex natura sua sit frigidius, ut patet de humoris rotaculo, abato eximifero calefaciente ad fumam frigiditatem reducitur, & deorum gravitat, et levitatem exclusis non habeat partes graviores subtilitatis, quas haberent ipsae herbarum, quod si levitas oritur ex eo, quod carcer humoris partibus gravioribus, quas habentur herbarum, etiam cum reducatur est ad fumam frigiditatem, que levis esse debet, ac quando rafredatus & excalefactus vale diffitulatorio, quod est contra experientiam; & hoc ipsum etiam convinet levitatem maiorem illius humoris, oriri non posse ex intermixtione alterius substantiae levioris (quam Pontius explicare debet) vel exhalationem, aut ipsius aeris adhuc rarefacientis; nam talem admixtionem habent etiam in flammis frigiditatis, & tanquam non levitas, sed gravitas; ascendit agitur in vale diffitulatorio praeceps ex levitate acquisita vi caloris rarefacientis.

Et per hoc idem patet non satisfaciere, quod dicit Pontinus ad experientiam de guttulis apparentibus in operculo orifice, quod ascendunt per alia corpora, ut per exhalationes, & similia, hac enim sunt pura verba linea ratione prolatae. Ad rationem vero, quod probare contendit in illis guttulis non caufari levitatem aliquam majorum, quam antea haberent, nego levitatem illum ab quo procedere non posse et calefacientem, & rarefacient guttulas illas aqua in tal gradu, ut levitas aliqua generetur in ipsius, qua fuisse eveniatur: quod si in aliis corporibus sufficienter applicatis confimilium levitatem generare non posset, id erit ex conditione illorum corporum, que non erant capacia caloris, & raritatis in tal gradu, sicut requiruntur, ut vel proximas dispositiones ad levitatem introducandam. At Conf. concilio antecedente nego consequentiam cum eius probacione, quia diversa illae dispositiones cum inducent eius propensiones ad diversos motus, localites furfum, vel deorium, clementem quoque inducere diversas qualitates motivas, quales sunt gravitas, & levitas; Imo si neque fieri diminutio, aut intentio gravitatis, vel levitatis in eadem substantia manente eodem modo quo cadae dispositions primarum mempe qualitatem; ex hoc sedet debet levitatem, & gravitatem a fabriliantia regi omnino differre, quandoquidem hanc non sufficiat magis, & minus; & confidere vel in certo temperamento primarum qualitatium y. calor, & fluctuatis, ut ita levis, frigoris, & humiditatis, ut non gravis, vel in aliis secundum qualitatibus ex prima tempore ralentibus, tanquam ex praevia dispositione,

*A qua Causa producerentur gravitas, & levitas,
si essent qualitates.*

¹²⁹ **E**adem disput. 2, de Caelo quod. p. num. 9, relata circa hoc
quodcumque dubius sententia, quae cum tribuit hinc virtutem
tempore substantialis, altera, quae primis qualitatibus, inter
utrumque meciusquam opinione dicentes eas a forma substantiali
cavari, non ex eis sola tamen, sed primis qualitatibus concurrentibus,
aliisque requisitis, tanquam dispositionibus, velicit raritate, vel
densitate, non enim aliquam certum in hac re determinari potest,
cum experientiae aereant hinc inde.

Hanc mediationem impugnat Pontius in append. apol. pagin. 96. num. 1. 34. nam si forma substantialis concurreat immediatè, omnino ipsi toti attribuenda est virtus productiva, gravitatis, & levitatis naturalis, & nullo modo qualitatis primis, fuit si substantia immideat concurreat ad productionem alterius substantiae non magis perfecte vel y. ignis ad productionem ignis, omnino ipso ilio attributur productio ipsius, & non accidentibus eius. Ratio autem est, quia tam bene potest productio totalis competere illi, quam partialis, & non sunt multiplicandi concordus, nec causa productivitatis sine necessitate, nulla autem illi necessitas non adscrivendi illam virtutem taliter forme substantialis.

Respondo negando assumptum, ad primam ejus probationem deudaciam ex parte habitatione concurrente immediate ad productionem alterius habitationis negatur paritas, quia dum igitur v. g. producit ignem, tota aera generativa ejus subtilitatem igni, & non calor, qui accidens non potest producere subtilitatem; bene tamen aliud accidens, & sic quamvis calor nequeat cum igne concurrend ad productionem ignis, bene tamen possunt prime qualitates cum forma habitationis concurrend ad productionem secundariam.

rum; ad aliam probationem ex ratione deductam; negatur item as-
sumptum quod utramque partem , quod feliciter tam bene posfit
formae substantialis adscriberi totalis producio gravitas , vel levitas,
sicut partialis ; quia cum haec qualitates variorum ad variationem
alium alium , signum est evidens non immediatae , & totaliter a forma
substantialis produci , quia si sic producerentur , ad variationem
alium qualitatem non variorunt ; negatur etiam aliquum quod
ad 2. partem , quod multiplicenter causae productivae fine necessitate
ad eft namque ad alterendum manifesta necessest , nam fine
variatione forma substantialis videtur variari gravitatem , & levitatem;
ex variatione alium qualitatem feliciter caloris , vel frigoris,
rariatis , vel denitatis , ut patet ex vaporibus , in quos im-
primatur levitas contra virtutem forme substantialis aquae a sole ,
vel igne calefaciente.

quod effectus non producatur intensus , vel tam velociter , si
autem qualitate intenta ; non tamen quod nullus modo caufetur
ergo gravitas remisior ligni foliū efficit in causa , quod lignum
non tam velociter ad profundum petat , sicut lapis , non autem
quod nullo modo defecatur sub aquis ; ex qua responfione , & do-
ctrina fatis confat , quomodo consequentia poltri argumenti re-
natur , quia loquendo etiam de gravitate intensiva praecise gravitas
lapidis , & ligni sunt diversa speciei ; nam quantumvis intendere
tur gravitas ligni nunquam adeo potest intendi , ut defecatur
in aqua ; & quod non defecatur sub aqua , impedimentum effe nequit
praeceps defectus intentionis ; ut at Pontius , qui remisio qualita-
tis , ut dicimus in responfione , impedit folium , ne effectus pro-
ducatur ita intensus , vel tammodo caufetur , ut continet de finem ,
non tamen , quod nullus modo caufetur , ut continet de finem ,

130 At replicat Pontius num. 135. hanc rationem nihil profutus valere, nam dato modo variorum gravitas in illis vaporibus inducta a Sole, levigine levitatem, adhuc non sequitur, quin gravitas, & levitas, quando producuntur à forma substantiali, illo modo producantur ab illa totaliter sine concurso primaria qualitatibus; sicut non sequitur, quin aqua in e proposita frigus iuvat communale, ligas aquas quandoque producat in ipsa calorem expulso frigore. Hæc intantum non obest, & quando enim variatio frigus in aqua non varia per variationem antecedentem aliarum qualitatibus, non fit variatio gravitas in vaporibus, id est non currit omnimoda partitas hinc inde.

Deinde enim. 136. aliam addit probationem ab hac prima dependentem, atque id oportet, vel magis infinitam; gravitas, & levitas producunt à forma substantiali, ut patet, & non producunt à ipsis quia latibus primis, ut nos quoque concedimus, sed si producunt utro modo à forma substantiali, debent ab ipsa totaliter produci, ut deducim in prima ratione; ergo &c. Respondeo negando minorem, quæ non sunt fulcriter probata; & consequenter nego confectoriam, quod ibi hinc deducit, scilicet gravitatem, & levitatem non esse qualitates secundas reflexivas ad quatuor primas qualitates, quia neque producuntur ab illis, neque ex illis; neque (inquam) hoc corollarium; quia deductio ex principio non fulcriter probata.

*An Gravitates ad diversa loca tendentes sunt
diversae species.*

131 **D**icitus, quod sic, disput. 3. citat de Cœlo qualiter invenit. 10.
Et probamus, quis si non distinguenter suum speciem, sed
solum secundum magis, & minus, corpus, quod effet majoris ponderis,
& consequtene minoris gravitatis, deberet magis, ad centrum
entre re, quam quod effet minoris ponderis, & gravitatis; sicut si ca-
tor, ut du poterit aliquem effectum producere, multo magis calor,
ut tria; sed hoc est fallum, quia lapis unius librae delinet per aquam,
& lignum centum librarum aqua supernatur, ergo gravitas ligni,
& lapidis sunt diversa speciei.

Hanc doctrinam examinare voluit Pontius in apol. pag. 98. nro. 137. ut apparat veritas ipsa (inquit per ironiam) & nostrum acutum est; & ait, consequentia nihil valere, nam quavis lignum tantum in centrum libratur efficit majoris gravitatis extensiva, non tam intensiva, & consequenter licet lapsi minoris ponderis extensivi defecderent per aquam, & lignum non defecderent, hoc posset provenire ex eo, quod haberet gravitatem majoris intensions, quam lignum, licet non haberet gravitatem diffinitae speciei; ergo non sequitur ex eo, quod lignum non defecdet sub aqua, sicut lapis, quod gravitas eius sit diffinita (specie). Conf. quia littere unius palmarum possunt disponere ad formam ignis, & subtilitatem aliquę centum palmarum calida, ut unum, aut duo, non posse disponere ad illam formam, non sequitur, quod calores eorum sunt diffiniti (specie), sed quod omnis non sint ejusdem intensions; ergo difficulter licet posse lapsi tantum ponderis defecderent sub aqua, & lignum longe majoris ponderis extensivae non posse defecderent, non sequitur inde, quod finis diversarum specierum, quia impedimentum ex parte ligni posset esse defectus intensions. Unde num. 139. cenfuram concludit. Decepti sum, credo, adverfari mei; quia non distinguinxerunt inter intensioneum, & extencionem; & quia non adseruerunt, quod lapsi unius palmi possit effigie magis intensiva gravitatis, quam lignum centum palmarum; quod effigie magis extensiva gravitatis, colligi autem posse manifestum est, quod lignum non effigie extensiva inter se, quippe manifestum est.

135 Alii ad argumentum nostrum responderunt, idem lignum in aqua non deflentur, quia habet in poris inclusum aerem, cuius levitas gravitati resipicit, ne ad profundum petat, sicut etiam eventus in pumice aquis supererantem proper aerem inclusum; lapis vero quam non habeat gravitatem diffinatur speciei, idem deflendit, quia non habet aerem inclusum in poris suis, qui impedit deflendum. Hanc solutionem dicimus ibi non valere, si ut utrumque flatera perpendas, scilicet lapidem parvum, & lignum magnum; gravius apparebit lignum, quam lapis; ergo sic ut in flatera levitas aeris inclusa in ligno non impedit, quoniam praeponderet lapidi; ita non impedit, quia praeponderet in aqua. Tum quia non potest esse talia levitas aeris inclusa, ut aequaliter, immo praevaleat tanta ligni gravitas; ergo sicut si alioz gravi se annexum aliquod leve non potens vincere ligni gravitatem, non retro ad motum gravis, ita quoque acciderit in ligno, & aere inclusu, exemplum de nomine non est ad monstratum.

Appendix ad Objections

est propter aerem inclusum levitare, attamen si in pulverem reduceretur, statim in profundum tendere, quod in ligno non contingit.

136 Pontius loc. cit. num. 141. negat consequentiam primam hujus impugnationis; datus enim disparitas maxima, quia cum aer non levitet proprio loco, non impedit in aere, ubi in latera ponitur, gravitatem ligni, & sic cum illa sit major propter extensioem maiorem quam gravitas lapidis parvi facile preponderebat in flatere; & quandoquidem levitatem debet aer infra proprium locum, ut sub terra, & aqua supra quae petit esse naturaliter potest, quoniam ligum descendat sub aqua, etiam si extensio maioris gravitatis, quam lapis non habens tale impedimentum, ad proprie-
tatem aeris descendens. Ad 2. tan facie negatur antecedens, quia al-
litterit, quia enim ratione faciliter concipiatur aerem inclusum in pa-
mice impedit eum delenctum, & praeponderare gravitati ejus? cur idem dici non posset de aere ligni? quo etiam exemplo pumi-
cios confirmitur responso data ad p. impugnationem, quia si pu-
mex magis praeponderat in terra, quam lapis parvus, nec hoc impedit aer aere, & tamen impedit delenctus ejus sub aqua per ipsum, ergo idem dici posset de ligno: Unde patet male dici ad Adversarii, quod illud exemplum non sit ad rem: nec ad id olen-
dendum valet, quod ipius pumiceum atritum, & redactus ad pulveres delencturum, lignum vero non item: nam in primis hoc non obstat, quoniam ei posset impedit delenctum sub aqua,
licet non posset sub aere, & praeceps si posset lignum ita atteri, ut non remaneret aer inclusus, descendere sic attritum, non minus, quam pulveres pumicis: quod si non posset ita atteri, quin semper in quaenam parte ejus maneat aer inclusus, non est mirum, quod

137 Planè negari nequit, quin solutio data sit fatis apparet ob-
allatum disparitatem, quia quidem manifestissima est, & consequen-
tia deducatur ex paritate levitationis aeris in proprio loco, & in-
tra proprium locum, quia in proprio loco nullo modo levitat, ca-
terum in argumento intendimus deducere paritatem ex levitatione
aeri semper debita infra proprium locum, quando namque pumi-
cium calum, quod lignum in bilance, vel latera ponatur, & di-
minus gravitatem ejus non impedit ab aere, quia praeponderat la-
pidi, non loquuntur de aere in portis ligni inclusu, sed de aere circa
lignum, & bilanciam circumdata inter aera inferiori, sed propter
infra proprium locum, quatenus ei sub graviori corpori confi-
tus, unde hinc inde labitur, ut supra lignum, vel bilanciam
ascendat; sicut ergo hic aer sub ligno, vel bilanciam constitutis,
quamvis leviter, ut supra illa corpora feratur, tamen ita levita-
tio non impedit, quin gravitas ligni praeponderet lapidi, ita quo-
que aer inclusus in ligno aqua immerso impedit nequit, quin
eius gravitas pariter lapidi praeponderet, in hoc igitur sensu tenet
consequientia nostra, neque vis ejus ab alata disparitate ener-
vatur.

Sed si solutio data ad primam instantiam habet aliquam apparen-
tiam, planè solutio data ad secundam nullam prorsus habet, & omni-
nino fallit ut tam facile negari illud antecedens, sicut affirmit, si vel-
laria plena lapidi alligetur experientia constat deorum ferris in
aqua cum lapide, nec potest aer in vesca inclusus levitatione fa-
cile gravitatem, & delenctum impedit. Neque eadem fa-
cilitate concipiatur aerem inclusum in ligno impeditum ejus delen-
ctum in aqua, sicut pumice; tum quia sensibilis deprehendimus
aerem in pumice, quam in ligno, quandoquidem pumice certior
cavatibus, & foraminibus reteritus, in quibus deinceps aer, non
ita lignum, tum quia communius in pulverem pulvilli statim
descendunt, lignum evidens fulnum in aqua detinere ab inclino ag-
re potius, quam ex innata, & intrinseca levitate, quod non ita fa-
cile de ligno dici potest, quod quantumvis atritum excuso aere,
si quis aderat, semper supernat aere, unde argumentum deduci-
tur potius evenire ex innata levitate quam ex inclino aere;
quod quantumvis negetur a Pontio, experientia tamen rerum magis
contraria docet. Ex quo tandem infertur exemplum de pu-
mice adūlum in solutione argumenti principali ejus ad rem, ut in
nostra impugnatione dicebamus: quicquid dicat Pontius, cuius
acumen, quantum superet noſtrum in veritate veligandam, ex di-
cis deduc potest; nobis sufficit tantum acuminis habere, ut cum
intelligamus, & cum minimum agit, & monens, quod addo pro
responso ad ironiam pofitam supra num. 141.

An motus specieatur à subiecto.

138 Dicimus disp. 1. Phys. q. 7. art. 1. motum sumere unita-
tem specificam à termino ad quem luxa Aris. dogma 5.
Phys. 14. dicentes, omnis dealitatio omni desiderio idem secundum
speciem est. Omnis degenitatio, quia est communis
doctrina in Peripato abique una nesciatione recepta, contra quam
in fine illius articuli num. 80. quandam proponimus objectionem
probantem motum specificari à subiecto in hunc modum; motus,
quo movetur unum subiectum v. g. homo dicit essentiale ordin-

nem ad ipsum, nec de potentia. Dei potest esse motus alterius sub-
jecti v. g. equi, aut motus equi motus hominis, etiam si terminos
haberent ejusdem rationis, vel certe calorem, vel frigus, ergo co-
rum motuum specifica diffinitio sufficiens colligatur ex diversitate
specificae subiectorum abiecte recursum ad terminos; unde licet sit
idem specifica calor in aqua, vel ligno induitus, nos tamen recte in-
fertur hinc esse eundem specie motum, quia motus dicit essentiale ordinem ad subiectum, sic ut si alio esse nequeat, quem ordinem non dicit calor.

Respondens ibidem negando consequentiam, quia etiam motus, quo minus ligum descendat sub aqua, etiam si extensio maioris gravitatis, quam lapis non habens tale impedimentum, ad proprie-
tatem aeris descendens, ita par ratione non obstante illio ordine essentiale motus ad subiectum, unitas vel diffinitio specifica motum non debet penes ipsum attendi; quia in eodem subiecto potius motus specifica diversi exercit, & idem specifica motus in diversis subiectis, quare conclusum diversitatem specificarum subiectorum materialiter te habeat ad motum.

139 Pontius in append. apol. pag. 210. num. 280. sit hanc esse ultimam impugnationem quam repertus contra le flatam in Physica Maftrii, & Belluti, & inquit servire polte pro coronide reliquias, quia si non excedit in gratia, & subtilitate fortis horum Au-
ctorum, certe non edidit levitatem. Sed quidam quantumvis sobrius lector posset hic retinere cactinum? fatur Pontius hanc obiectiōnē à le flatam disp. 12. tunc Physica num. 26. contra praeferat nostram conclusionem de specificatione motus à termino ad quem, nonne il-
li respondit loc. cit. & responsum nostrum pro nostra defensione
adductum vocat impugnationem, sicut & omnes alias in editione fe-
unda Physica adiecit ad ejus oppositiones contra nos fidias; ergo quia ejus oppositionibus responderemus, cum impugna-
vimus; papē quis demens hoc dicit? apud Philosophos, qui contra alium doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assertiōnē de specificatione motus à subiecto tuerit contra
exprimit Ariol. & Scotti intentionem, ita quoque locutum esse
aliquem doctrinam arguit, & obicit, dilectus illum impugna-
re, non vero qui nimirum illi respondere, & sua defendere, hic
namque propaginare, & non impugnare dicitur; sed finamus Ponti-
tum more tuo terminis abut, & nonras defensione, & responso-
nibus appellare impugnationem, ut liberiorem fibi faciat facultatem
contra nos obliquendi, & murmurandi; & videamus tandem, an
haec quoque ultima tua defensio major habeat gratiam, &
subtilitatem, quam cetera habent; videbit enim, quod sicut
hanc assert

Appendix ad Objectiones

ita quoque ex unitate specifica termini infertur unitas specifica motus, at Pontius in sua sententia nunquam vult ex unitate subjecti posse inferri unitatem specificam motum, quod tamen concedere debet, si motus verè specificatur à subiecto, sicut concedunt illi, qui motus specificant à termino.

15 Quarto, inquit neque valere tertiam rationem negationis consequentia argumenti principialis, quia vel tempora diversa non sunt diversa species, in quibus fierint diversi motus, vel si differunt motus, non dicunt tum essentialem ordinem ab aliis temporibus, quin idem motus factus in uno tempore possit fieri in alio, & motus diversi facti in diversis temporibus possint fieri in uno, sed siye primum dicatur five secundum, ex ordine motus ad tempus, non sequitur distinctio specifica ipsius, nec identitas, licet ex ordine essentiali ad subiecta diversa species sequatur distinctio specifica ipsius, quia hoc est primus principium, quod subsequentes includunt in primis praedicta essentialia distinctio species, illi debent esse distinctae species, nec minus est per se notum, quod subsequentes includunt essentialiam ordinem ad res distinctas species, illi dicunt praedicta essentialia distinctio rationis species, ille autem se habent motus recipientes diversa subiecta, non autem se habent motus facti in diversis temporibus, nisi tempora sint diversa species, aut si finit, nisi motus ita recipiant tempora illa essentialiter, ut motus factus in uno, non possit fieri in altero. Quod si tempora sint diversa species, & motus factus in uno, ita recipiat ipsum, ut non possit fieri in altero, tunc concedit, & dicit necessarium esse, quod motus facti in diversis temporibus distinguuntur ipsius.

Sed neque haec replica tertiam eruerat rationem, quantumvis enim conetur afferre dispartitatem inter tempus, & subiectum, in ordine ad motum; tempore tamen urget illa paritas, & quod sicut unitas, vel distinctio specifica motum non attendunt a tempore, quia in eodem tempore fieri possunt motus species diversi, & in diversis temporibus idem species motus, ita attendi non debet penes subiectum, quia in eodem subiecto possunt motus species diversi exerceri, & idem species motus in diversis subiectis. Cum autem oppositum probat, quia hoc est primus principium, quod quandoque includunt in primis praedicta essentialia species distincta, illa debent esse distinctae species, licet haec pars majoris aliquia egeat explicatio, quia ut ajetur Scotus cit. non est necesse, quod sit tamen distinctio in constitutis, quanta est in contingitibus, & datur manifesta instantia in individuis quidam species, quia in suo conceptu includunt differentias individuas primadiversas, scilicet in nullo quidditative convenientes, & adhuc sunt ejusdem species; Quamvis inquit, haec pars majoris sic cum generali intelligenda, altera tamen pars, quae dicitur non esse minima, non sit tamen distinctio in constitutis, & numero distincta, cum quo tamen sit quod formalis constitutio, & distinctio generica, specifica, & numeralis sint inter se diversa; atque idem semper fallit est, rationem genericas dare polis formaliter unitatis, vel distinctio specificam constituto per ipsum.

15 Denique apologiam suam his verbis Pontius concludit; Per haec latifacit omnis, quis ego potui reperire in additionibus ad Physicam duorum Patrum Conventionalem, impugnationibus mea doctrina, meo quidem iudicio sufficienter; sed quia uniusquisque abnatur in proprio sensu, constituto arbitrium quemcunque doctam, & indifferenter lectorum, cuius etiam iudicio relinquo, an exceptari possit, ut in Metaphysica, aut aliis Philosophia partibus, quas forte de novo iterum imprimunt Adversari, melioribus rationum momentis impugnabimur, quoque ego vel contra ipsos, vel contra (si ipsi credendum est) Scotum ipsum in Curia meo propono.

Respondeo, ante viatoriam triumphum canere, non licet, & rursum replico, quod dicta supra, repotiones quas in editione nova Physicae adjecti ad eius objectiones, inepte, & perverse impugnationes vocari; qui enim aliorum objectionibus occurrit, in propriam defensionem propugnare dicunt, non impugnare, at ipse impugnations appellare voluit ultras repotiones, ut Lectori persuaderet nos primum sua impugnatio afferta, atque idem rationabiliter motus suffit ad apologeticum respondendum; verum res est contra haec habet, quandoquidem ipse prior nostra impugnatio afferta, cui nos pacifice repotiones in editione novae Physicae, atque adeo sobrie, ut hoc fecerimus supplex eius nomine, non nisi quidem querimoniam ei praeberemus occasio- nem, quamvis hoc ipsum a nobis ad bonum finem factum in malam partem sit interpretatus, ut confitas ex initio apologeticum ipsius. Gaudet tamen iudicio dodi, & indifferens Lectori relatum est, quis nostrum haec melius impugnaverit aduersa, & propugnaverit propria.

Sequuntur deinde; Ex quibus etiam vel ipsi Tyronis nostra schola

laudare poterant, cui debeat, tanquam candidori, ac sinceriori Scoticę se confidere, an mihi, qui nunquam recedere posse videar ab ipsius mente, nisi cum ipse significo, non quidem absolute me recedere, sed propono rationes, ob quas recedere quis me posse extimare, & urgentia fundamenta, ob que ad id coagulum est.

16 Sed quam prudenter, & scite in praecedenti dictu iudicio

dotti Lectori reliquit judicandum, quis nostrum melius impugnaverit, vel propugnaverit, tam imprudenter, & inepte in praecedenti dictu Tyronibus nostra schola relinquuntur judicandum, quis nostrum fidelius scripserit iuxta dogmata schole, subtilissime preceptoris, quasi quo hoc sit iudicium de leviuersa, & faciliu- m, ut quicquid Novitius in schola illud ferre posset; plane ab hac sententia me appello, & Tyronum iudicioflare nolo, sed Dociorum, & proceditorum in schola nostra. Gaudet tamen iterum, quod tandem ultra, & ingenuo fatur Pontius se interdum à mente Scotti recedere, quamvis enim dicat se nunquam absolute id facere, sed urgenti ratione coactum, hoc non facit, quod a Scotto non recedit, sed quod non recedat perperam, & fine ratione, ubi animadversione dignum est, quanto virtutis sit veritas, precipitus namque Pontii in hoc apologetico capitulo enim sibi à Typographo (ut inquit) peritos oportuit, quod interdum à mente Scotti recedit, propulsare, & expurgare, & tandem in fine eidem apologetico euidenti Typographi propria confessione confirmat; Fallunt tamen est quod inquit, se nunquam à mente Scotti recedere,

Apologeticas Pontii.

riari auderet; ne mihi responderetur, quod Arisot. dixit cu- dum gloriantur, quod effet à magna, celebrique civitate nem- pe, hoc r̄ib⁹ referte, sed ad celebri patria dignus effet, ut habe- tur lib. 7, apophth. 18. Fatoe inpler, quod ego omnibus, & singulis impugnationibus Adversari fasiscisse mihi videar, non tamē dicti, locutionibus, & quavis contarent materia sublunari contraria expressam Scotti doctrinam in 2. d. 4., q. 1. nulla prorius Scotti mentione facta, vel ratione habita, ut supra ostendi in appen- dice generali, ubi etiam sufficienter discutimus est, quis nostrum melius intellecerit Scotum, nedum cūm clare, verum etiam cūm obscurè loquerit.

Finis tandem, quod si longior fuerit, multitudine, & gravitas rerum, de quibus si Tyrorum Scotiarum emolumento proprie- vell, dicendum mihi erat, veniam merebatur: catetos etiam defectus excusat, graviorum studiorum occupatio, & tibi- bus huius censure in veritate gratiam ferendae viginti tantum dies aegre mutuare potui &c.

16 Hic ultimus discursus toti Apologiae fidem auctor, nam in prima parte discursus fatus res, de quibus in ea disputatum est, & multis, & gravius suffit, ac proxime aliquatenus prolixitate possit; & in altera parte discursus inquit ipsatum dumtaxat vigin- ti dierum in hanc apologiam inlungipile: ex quo illuc deducitur, lucubrationes illas nimis suffit praeocces, nec ea suffit maturitate ac reflexione conceperit, quam gravitas materiae postulatur, tam brevi temporis intervallo, cum tamen toto apologetico decurso nihil frequentius nobilem inculcat Pontius, quam quod mature reflectamus supra quae scribimus, nec nimis sola verborum superflue contenti abuso illo fenu ad rem faciente; Quamvis autem hoc ipse iudicium ferat de toto nostra Philosophia, quod si abuso illa reflexione conscripta, & in puris verbis confitat aliquenam; ego tamen omni prorius passione fecula, ut detur veritati locus, focus de eius doctrina iudicio, & praeferentem de hac apologetico (nam eius Cursum voluntatis, ut ita dicam, oculis perpexit, ut inventorem, que contra me scripserat) qual- dam enim eius aut repotiones, aut objectiones perges latit probables; qualdam vero probables in apparente folum, sed qua- si penitus intropiciantur, & maturus confidenter, prorius suffit, ac deceptiozre reprehenduntur, ut confat in hac ipsa ultima defensione, ubi replicat contra nostram responsionem in Physica datam videtur omnino convincere, & tamen sunt prorius deceptiozre, ut fatus luculentur ostendi; quodam tandem, nec in se, nec apparente probables fed improbables omnino, & ab- que illa fundamento prolatas, quarum nonnullas adoravi in appendice generali, contra unitatem, & Aristotelem, & Scotum Magistrum, in quibus melius fecisse veritati, & ratione succumbere, quam errores erroribus accumulare in eorum defensione si- cipienda.

17 Itaque si colligantur in unum repotiones datae dispu- 12. Met. quell. 7.8.9. & 10. & in singularibus additionibus huic temo- de Gener. & Corrupt. infortis, & in appendice generali ad finem ejusdem tomus adjecta, invenies fatus, superius latifacitum ful- se obiectis omnibus fingillatum à Pontio in sua appendice apolo- getica; cur statim non respoderim, sed in hac usque tempora repotionem distulerim, rationabile ab initio appendicis genera- lius accepti impedimentum, triennalem-nimirum Provincia- latus occupationem, quantum tempore in hac repotione in- sumptum praeceps effere non possum, cum non fuerit con- tinuatus labor, sed variis negotiorum distractiobibus, & occu- pationibus interpolatus; fateor tamen plus dicram viginti me- coniumpfille, ne locum adagio darem, Canticus cœcos pa- ris carulos, neque enim ea ingenii felicitate vigeo, ut volumi- na paucissimum diebus absocto pericolo edere valeam; neque tunc Scotti conterraneus, qualis esse gloriatur Pontius, ut ex illo ipso Canto tantum solerit, & subtilitas mihi aequaliter torquet, nec minus ad rem facit adagium aliud. Falsi timi- nubilum ne primus appendas.

F I N I S.